Sensorveilednning – [Emnekode – semester – år] Vedlegg: Eksamensoppgave

Sensorveiledning TK1103, Digital Teknologi Vår 2023

Del 1 – Informasjon om emnet

Læringsutbyttet Kunnskap

Studenten...

- kan beskrive den historiske utviklingen som ledet frem til dagens datamaskiner og nettverk
- kan definere og benytte de vanligste begrepene som benyttes i beskrivelse og analyse av datasystemer og nettverk
- kan prinsippene og metodene for digital koding av ulike former informasjon og hvilke muligheter og begrensninger som er forbundet med disse
- kan beskrive arkitekturen og organiseringen av datasystemer og nettverk
- kan forklare rollen til et operativsystem og dekomponere funksjonaliteten i hovedelementene prosess/tråd-administrasjon (scheduling + samtidshåndtering), minne-administrasjon (virtuelt minne mm), fil-administrasjon, I/O-administrasjon
- kan benytte TCP/IP-modellen til å forklare og analysere datakommunikasjon gjennom Internett

Ferdigheter

Studenten...

- kan identifisere ulike kodingsformater for tekst, tall, lyd og bilder; kjenne virkemåten til disse og benytte dette i feilsøking
- kan med utgangspunkt i kjennskap til virkemåten til hovedkort, CPU, minne, I/Okontrollere, busser og persistente lagringsmedia; identifisere de viktigste metrikker og benchmarks for ulike typer utstyr og identifisere mulige feilkilder og hvoirdan disse vil vtre seg
- kan benytte skall-kommandoer, overvåkings- og konfigurasjons- verktøy i Windows og/eller OSX/Linux
- kan benytte TCP/IP-modellen og kjennskap til tilhørende portokoller, til å analysere den fullstendige gangen i tilkopling til et LAN og nedlastingen av f.eks. en webisde

Generell kompetanse

- kan gi en anbefaling ved innkjøp av datamaskin ut fra brukers behov og ønsker med bakgrunn i en korrekt og systematisk forståelse av tekniske spesifikasjoner for utstyret
- kan gjennomføre systematisk feilsøking og reparasjon av typiske problemer i hardware og software
- kan gi en begrunnet anbefaling ved valg av ISP og nettprodukt/abonnementstype, samt lokalt nettverksutstyr ut fra overslag på behov for bitrate og tjenestekvalitet

kan benytte standard verktøy for å finne feil på og rette opp nettverksforbindelser

En komplett emneplan finnes her / ligger vedlagt. Ivaretas administrativt1

Vurderingskriterier

Vurder i hvilken grad besvarelsen besvarelsen innfrir læringsutbyttebeskrivelsene og om dette i sum er å vurdere som «Bestått»

Relevante arbeidsformer og undervisningsmetoder

Del 2 - Gjennomgang av oppgaven

Den komplette oppgaven er i Wiseflow/vedlagt sensorpakken.

Oppgave 1. Generelt (35 %)

a) Hvorfor bruker datamaskiner binær logikk? (maks 4 poeng)

Poeng gis ved forklaring der det framkommer at binær logikk henger sammen med representasjoner basert på to ulike tilstander.

Svar:

Datamaskiner bruker binær logikk siden den er bygget for å håndtere kun to ulike tilstander, 0 eller 1, ikke-strøm eller strøm.

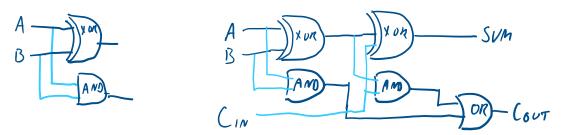
¹ Samtlige linjer som ikke er merket «ivaretas administrativt» skal ivaretas av emneansvarlig.

b) Tegn en «half-adder» og en «full-adder». Tegningen skal vise hvilke logiske «porter» (komponenter) som er med. (maks 4 poeng)

Poeng gis ved tegninger som bruker xor-komponent, and-komponent til halvadder, at de viser korrekte koblinger til hverandre. Til full-adder bør det også være med en or-komponent koblet til siste and-komponent.

Svar:

c) Forklar hvorfor en prosessor ikke kan subtrahere et binært tall fra et annet binært tall direkte? (maks 4 poeng)

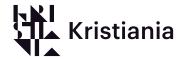
Poeng gis hvis det forklares at prosessoren i datamaskinen består av (halv)full-addere som kan legge sammen binære tall.

Svar: En prosessor inneholder fulladdere. De kan kun legge sammen binære tall. Dersom vi skal gjøre andre matematiske operasjoner, må vi bruke teknikker som involverer addisjon av binære tall for å komme til svaret.

d) Forklar hva slags teknikk vi bruker for å subtrahere et binært tall fra et annet. Vis dette med et enkelt eksempel. (maks 5 poeng)

Poeng gis hvis det forklares at man bruker toer-kompliment og hvis man har vist dette med et enkelt eksempel.

Svar: Vi bruker toer-kompliment for å skrive om det negative tallet til en positiv, binær representasjon slik at vi får to positive tallrepresentasjoner som vi adderer.

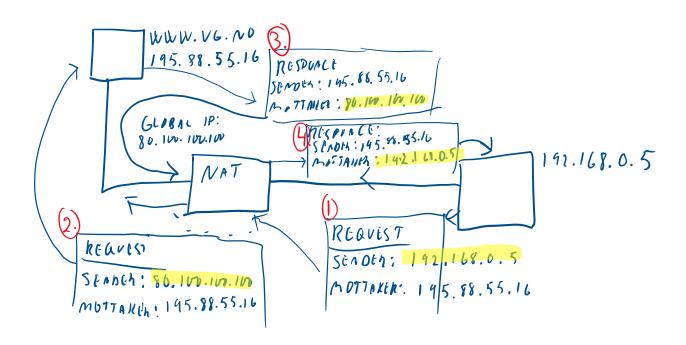

- e) Hva er Netwok Address Translation (NAT)? (maks 5 poeng) Forklar dette ved å tegne en skisse som inneholder:
 - web-tjeneren til www.vg.no
 - din trådløse ruter som gir deg internett fra din ISP og som gjør NAT
 - din bærbare pc som sender en request for å laste ned forsiden fra vg.no

Finn på passende IP-adresser som du trenger til å forklare NAT.

Poeng gis hvis man forklarer at ip-adresser endres fra den ene siden av en ruter til den andre siden av ruteren som har NAT-tjeneste. Videre gis det poeng hvis det er tegnet en skisse bestående av tre noder, en web-tjener på internett (trenger ikke ha NAT for denne siden også), en (ISP-)ruter med NAT, og en PC. Det må gå fram at PCens IP-adresse blir endret på vei gjennom NAT.

Svar: NAT er en tjeneste som bytter ut IP-adressen fra en node på et lokalt nettverk med en tildelt «felles» global adresse fra internettleverandøren. (ISP) NAT holder styr på sendere og mottakere slik at noden på innsiden i det lokale nettverket får svar på riktig forespørsel som er sendt ut på internett.

f) Hva er forskjellen på flytkontrol og metningskontroll på transportlaget? Hvilken protokoll på transportlaget kan bruke disse to kontrollmekanismene? (maks 5 poeng)

Det gis poeng hvis det er en beskrivelse av hvordan flytkontroll fungerer og hvordan metningskontroll fungerer og dermed hva som er ulikt. Det må også komme fram at det er TCP- og ikke UDP-protokollen som kan bruke disse to kontrollmekanismene.

Svar:

Flytkontroll er en kommunikasjon mellom sender og mottaker som regulerer farten på pakkesending slik at ikke mottaker får pakker raskere enn den klarer å motta. Metningskontroll er en mekanisme som lytter til trafikken på nettverket og passer på at nettverket ikke blir overbelastet slik at det blir mange kollisjoner av pakker og dermed liten transporteffekt. Forskjellen er altså at flytkontroll foregår mellom sender og mottaker og metningskontroll foregår mellom alle noderne på nettverket. «Vent til det blir ledig før du snakker.»

Disse to kontrollmekanismene ligger i TCP-protokollen, ikke i UDP-protokollen.

- g) Tegn et nettverk som inneholder følgende noder: (maks 4 poeng)
 - ruter (med DNS-tjener)
 - switch
 - hub
 - skriver
 - NAS (filtjener og webtjener)
 - PC1
 - PC2

Innrykkene viser hvordan nodene i nettverket er forbundet.

over er.

Svar:

NUTTH

SWITCH

PC 2

P(1)

Poeng gis dersom et nettverk med noder er tegnet og at nodene er organisert slik innrykkene

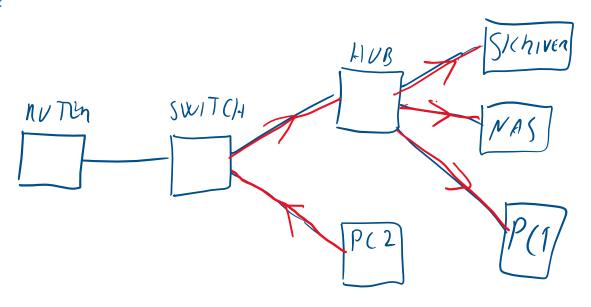

h) Forklar hvordan en «ramme»/ «frame» blir sendt i nettverket når PC2 vil se ei nettside på webtjeneren som ligger på NAS. Dette er ei nettside som PC2 nettopp har besøkt.

Oppgave g og h kan besvares på samme tegning hvis man finner det hensiktsmessig og dersom det ikke blir uoversiktlig og vanskelig å se hva som er ment. (maks 4 poeng)

Poeng gis hvis det er forklart eller tegnet hvordan rammen er sendt via nettverket. Grader i poeng. Gi uttelling i den grad det er korrekt forklart.

Svar:

[Oppgavetekst]

[Hva gir poeng]

[Svar og svaralternativer med angivelse av poengtildeling]

Eller²

[Forventninger til besvarelsen/arbeidets faglige innhold og nivå]

- [Kriterium med utdyping som beskriver forventinger til besvarelsen/arbeidet 1]
- [Kriterium med utdyping som beskriver forventinger til besvarelsen/arbeidet 2]
- [Kriterium med utdyping som beskriver forventinger til besvarelsen/arbeidet n]

² «Hva gir poeng» benyttes ved oppgaver der det finnet en fasit eller et sett svaralternativer som forventes med i en god besvarelse. Ved mer komplekse oppgaver der fasit ikke kan produseres, benyttes de tre punktene nedenfor.

[Relevante arbeidsformer og undervisningsmetoder]

- Forelesninger
- Regneøvinger
- Praktis bruk av Wireshark, terminal og hexed.it

[Relevante pensumdeler] / [Relevant arbeidsstoff]

• Alle forelesninger og øvinger

Oppgave 2. Binære data og formater (35 %)

a) Konverter de to følgende desimaltallene til binærtall (16 bits presisjon). (Vis utregning.) (maks 6 poeng)

$$149_{10} = ?_2$$

$$77_{10} = ?_2$$

Poeng graderes. Dersom man har vist en riktig framgangsmåte men har en slurvefeil i utregningen, trekkes det 1 poeng. Dersom kun to korrekte svar uten noen form for utregning eller framgangsmåte forklart, gi kun 0,5 poeng på hele oppgaven. Det står 16-bit presisjon. Trekk 0,5 poeng hvis korrekt, men ikke oppgitt svar i 16-bits presisjon. Svar:

199, = 0000 0000 | 001 010176

77, 6000 0000 0100110170

b) Utfør følgende binær addisjon med 8 bits presisjon. (Vis utregning.) (maks 6 poeng)

$$0100\ 0111_2 + 0001\ 0111_2 = ?_2$$

 $1001\ 0111_2 + 1101\ 0001_2 = ?_2$

Poeng gir hvis utregning er vist. På den andre må det forklares at vi får overflow i forhold til 8 bits presisjon for full score.

Svar:

c) Utfør BINÆR subtraksjon av de to desimale tallene 124 minus 24. (Vis utregning ved bruk av toerkomplement, og utregningen MÅ gjøres med binære tall.) (maks 8 poeng)

Gi poeng dersom tallene er konvertert korrekt. Gi poeng dersom toerkompliment til -24 er utført. Gi poeng dersom utregningen er vist og det er riktig svar. Maks 0,5 poeng om korrekt svar uten noen konvertering, toerkompliment eller utregning er vist.

Svar:

d) Alice og Bob sender disse ASCII beskjedene til hverandre. Hva er innholdet i disse beskjedene? (maks 7 poeng)

Alice:					6C											
					76 69											
	65	6E	2E	;:-												
Bob:	4A	61	2C	20	64	65	74	20	65	72	20	6B	75	6C	74	21

Poeng gis hvis beskjedene er riktig oversatt. Merk at Å og Æ kan gi litt forskjellig omkoding på Mac og PC. Trekk litt ved slurvefeil.

Svar:

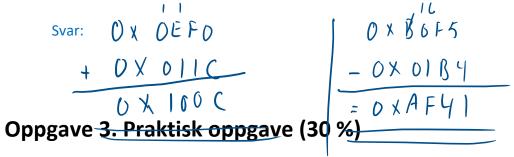
-Uten navn- 🗙																	
00000000	4A	65	67	20	6C	69	6B	65	72	20	86	20	66	6F	72	73	Jeg liker å for <mark>s</mark>
00000010	74	86	20	68	76	61	20	73	6F	6D	20	73	6B	6A	65	72	tå hva som sk <mark>j</mark> er
00000020	20	69	6E	6E	69	20	64	61	74	61	6D	61	73	6B	69	6E	inni datamaskin
00000030	65	6E	2E	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	en
00000010	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	^^	
-Uten navn- 🗶																	
0000000	4A	61	2C	20	64	65	74	20	65	72	20	6B	75	60	74	21	Ja, det er kult!
00000010	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	00	

e) Utfør disse operasjonene (Vis utregning): (maks 8 poeng)

0x0EF0 + 0x011C = 0x ...

0xB0F5 - 0x01B4 = 0x ...

Her gis det poeng om utregningene er vist i 16-tallssystemet eller om det er vist konvertering til det binære tallsystemet og regnet ut før det er konvertert tilbake og svaret er gitt i 16tallssystemet.

I følgende oppgave, vil du demonstrere at du er kjent med verktøy som har blitt brukt i løpet av emnet. Det er behov for internettilgang for å gjennomføre disse oppgavene. Legg merke til at bruk VPN og proxy-innstillinger eller lignende, kan endre data sendt over nettverket og kan gjøre det umulig eller vanskelig å svare korrekt, så det er anbefalt å slå disse av. Dersom du tar et skjermbilde for å vise resultater, husk å legge inn bildet i besvarelsen på riktig plass. Bilder lagt til som ikke er på riktig plass med tanke på hvilken oppgave du svarer på vil ikke regnes som en del av svaret. Skjermbilder må ikke inneholde brukernavn som kan identifisere deg. Tegn over disse i skjermutklippsverktøyet før du limer dem inn i besvarelsen.

1. Åpne et terminalvindu. Bruke *tracert* eller *traceroute*(mac) til å finne ut hvor mange steg det er fra din maskin til «cia.gov». Ta skjermbilde av som viser kommandoen og resultatet, og lim dette inn som ditt svar. Kan du forklare resultatet av *tracert/traceroute* kommandoen? Hva er *defalult gateway* der du sitter og hva er ip-adressen til cia.gov? (maks 5 poeng)

1 poeng for å skrive kommando og lime inn bilde av skjermdump 1 poeng for en forklaring av resultat av kommando

1 poeng for ip-adresse til default gateway

2 poeng for ip-adresse til cia.gov

Svar:

```
Microsoft Windows [Version 10.0.19045.2846]
(c) Microsoft Corporation. Med enerett.
C:\Users\
              >tracert cia.gov
Tracing route to cia.gov [23.192.74.203]
over a maximum of 30 hops:
                 3 ms
                          3 ms
                                 unifi.localdomain [192.168.0.1]
        3 ms
 2
        7 ms
                 5 ms
                          5 ms
                                 108.79-160-116.customer.lyse.net [79.160.116.108]
 3
       13 ms
                12 ms
                         11 ms
                                15.213-167-114.customer.lyse.net [213.167.114.15]
 4
       23 ms
                24 ms
                         23 ms
                                 ae71.edge7.London1.Level3.net [217.163.134.165]
 5
       24 ms
                26 ms
                         24 ms
                                 Zayo-level3-London1.Level3.net [4.68.70.66]
 6
        ¥
                 ×
                          ×
                                 Request timed out.
 7
       ¥
                 ×
                          ×
                                 Request timed out.
 8
                         91 ms
                                 ae16.ter1.lga5.us.zip.zayo.com [64.125.25.57]
        ×
                 ×
                                 208.185.22.10.IPYX-074089-910-ZY0.zip.zayo.com [208.185.2
 9
      116 ms
               105 ms
                         99 ms
2.10]
                93 ms
                         93 ms
       92 ms
                                 a23-192-74-203.deploy.static.akamaitechnologies.com [23.1
10
92.74.203]
Trace complete.
```

Vi ser at pakken vi sendte er innom 8 rutere på veien. To ganger timer rutere ut og pakken finneren annen vei for å komme fram.

Default gateway er den første ruteren, 192.168.0.1.

IP-adressen til cia.gov er den siste IP-adressen: 23.192.74.203

2. Finn *default gateway*-ip-adressen til internett fra der du sitter. Finn din globale (offentlige) IP-adresse, og ta et skjermbilde av disse to IP-adressene. Sammenligne disse to IP-adressene. Er de like? Hvis ikke, hvorfor er de ikke det samme? (maks 5 poeng)

2 poeng for global Ip-adresse

1 poeng for lokal IP-adresse 2 poeng for forklaring av at de er ulike og hvorfor det.

Svar:

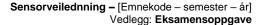
Dette kan gjøres på ulike måter. Det vil også være litt ulikt mellom Windows og Mac. Her er en mulig løsning:

```
C:\Users\.
           >nslookup myip.opendns.com resolver1.opendns.com
Server: dns.opendns.com
        208.67.222.222
Address:
Non-authoritative answer:
Name:
       muip opendns com
Address: 79.161.84.167
C:\Users\
           >ipconfig
Windows IP Configuration
Wireless LAN adapter Lokal tilkobling* 2:
  Media State . . . . . . . . . . . . . Media disconnected
  Connection-specific DNS Suffix . :
Wireless LAN adapter Wi-Fi:
  Connection-specific DNS Suffix . : localdomain
  Link-local IPv6 Address . . . . . : fe80::a8b8:68e2:9fdb:402f%17
  Default Gateway . . . . . . . . : 192.168.0.1
```

Den globale IP-adressen min og den lokale IP-adressen min er ikke den samme. Dette er fordi min ruter bruker NAT – Network Address Translation.

3. I den følgende oppgaven, vil du bruke Wireshark for å utføre to (2) tester. Hvis du ikke har Wireshark installert fra før, last ned programmet og installer det fra https://www.wireshark.org/download.html

Vær oppmerksom på at du laster ned en stabil versjon som tilsvarer ditt OS (Windows/macOS) og CPU (64/32-bit). Har du M1 eller M2 prosessor fra Apple, så laster du ned ARM-versjonen, ellers er det Intel versjonen som gjelder). På macOS, legg merke til at du

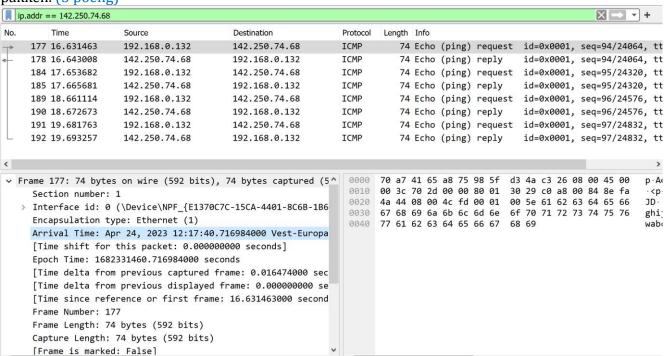

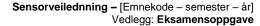
har behov for å laste ned ekstra drivere; Hvordan dette gjøres vises i et gult meldingsvindu når du kjører programmet for første gang.

Gjør følgende:

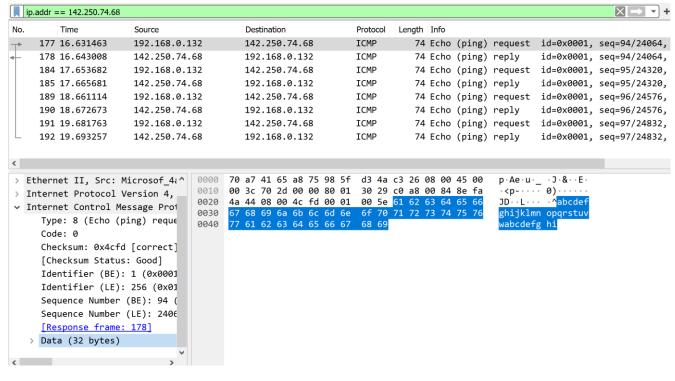
- a) Steng ned alle urelaterte programmer som for eksempel e-postlesere, Dropbox, Discord, Telegram, nettleseren, og så videre. (Dette produserer færre pakker som vises i Wireshark.)
- b) Åpne Wireshark og kjør programmet for å fange opp pakker.
- c) Åpne et terminalvindu og kjør ping www.google.com
- d) Finn en av ping forespørselspakkene i Wireshark og klikk på den. Hint 1: Du vil trenge å filtrere visningen til Wireshark ved bruk av ip.addr == kommandoen. Hint 2: Finn ut av IP-adressen for www.google.com i terminalvinduet der du pinget www.google.com.
- e) Etter å ha klikket på ping-forespørselspakken, åpne FRAME pakken i området nede til venstre. Ta et skjermbilde av Wireshark vinduet, og i bildet, framhev «Arrival Time» til ping pakken. (5 poeng)

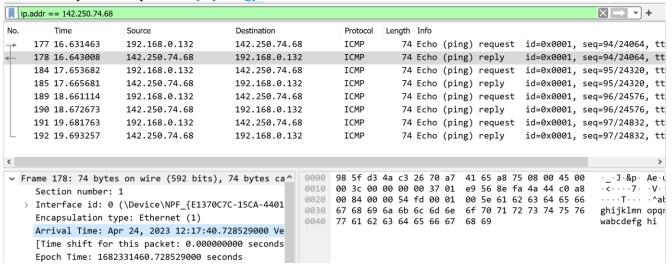
f) Åpne «Internet Control Message Protocol» i samme pakke. Hva er innholdet (data) til ping forespørselen? Ta et skjermbilde og lim inn bildet som svar. (5 poeng)

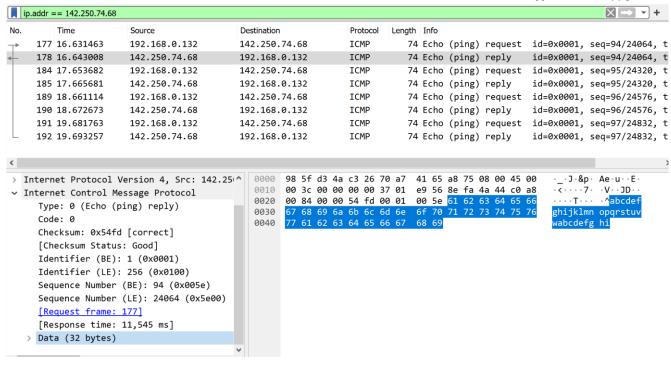

g) Finn det tilsvarende ping svaret for ping forespørselen i oppgave d). Gjør oppgave e) og f) med tanke på denne pakken. (5 poeng)

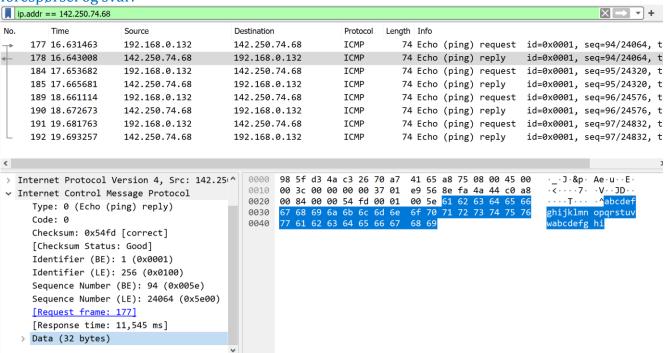

h) Hva er innholdet i ping svaret? Ta et skjermbilde og lim inn bildet som svaret. Er innholdet det samme som innholdet for ping forespørselen du fant i oppgave g)? (5 poeng)

Innholdet i ping svaret er: «abcdefghijklmn opqrstuvwabcdefg hi». Det er det samme i forespørsel og svar.

Bestått / Ikke bestått. For å oppnå karakteren «<u>Bestått</u>» kreves det at kandidaten viser at kravene til læringsutbytte er oppnådd, og at studenten gjennom eksamen viser nødvendige kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. «Bestått» krever med andre ord en jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder der kandidaten viser en vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene. Karakteren skal ikke knyttes til et spesifikt trinn i bokstavkarakterskalaen